

VYDĚLUJÍCÍ JEVY

hlavní jazykové rozdíly mezi zsl., jsl. a vsl. skupinou

z pohledu zsl.

1. *kvěťb, gvězda* x vsl. a jsl. *cv, dzv* > *zv* (rus. *cvet, zvezda*, stsl. *cvěťb, dzvězda*)
2. zsl. *š* x v. a j. *ś*: čes. *mouše*, stsl. *musě*
3. vývoj *pj, bj, mj, vj*: čes. *zem'a* > *země, grab'ě* > *hrábě*
rus. a stsl. *zemlja*, rus. *kuplju*, stsl. *kupljō*
4. vývoj *tj, dj*: čes. *svíce, mez* (< *mezě* < *mez'a* < *medž a*)
5. zachováno *tl, dl*: čes. *vedl, mýdlo, modliti se*
stsl. *velb, plelb, moliti se*

jevy společné s výchsl., odlišné od jsl.

1. *dušě, mōžě* x stsl. *dušę, mōžę*
2. instr. sg. o-km. a jo-km.: *ьmb* nebo *-ьmb* x jsl. *-omь* nebo *-emь*
3. part. nt-ové v M a N sg. na *-a* x jsl. na *-y* (čes. *nesa*, stsl. *nesy*)

jevy společné čs. větvi s jsl. skupinou x výchsl. skupina

1. metateze likvid
č., sloven., jsl.: *tort, tolt, tert, telt* > *trat, tlat, trět, tlět*
čes. *vrána, klas, břeh, mléko*
stsl. *vrana, klasb, břęgb, mleko*
pol. *trot, tlot, tret, tlet*: *brona, głos, brzeg, mleko*
ruština plnohlási

jevy vyděluující československou skupinu

1. metateze likvid: čs: *trat, tlat, trět, tlět*
 - na sever od čs. (lužičtina, polština): *trot, tlot, tret, tlet*
př.: pol. *krowa, głowa, brzeg, mleko*
luž. *hłowa*
2. zánik nosovek v čs. a lužičtině, v polštině zachovány
 - př.: čes. *maso, pět, ruka, múka*
 - hluž. *mjaso, pječ, dluž. měso, pės, ruka*
 - pol. *mięso, ręka, mąka*
3. dispalatalizace *'e* > *'o* - proběhla v pol., luž., nikoliv v čs.
 - čes. *žena, teplý*
 - pol. *żena* > *zona, ćelo* > *czolo*
 - hluž. *żona, coply*
4. dispalatalizace *ě* > *'a* proběhla jen v polštině
 - př.: pol. *miara, gwiazda*
 - čes. *miera, hvězda*, hluž. *měra, hwězda*

jevy vyděluující čs. od polštiny a češtinu jako samost. jazyk (od pol. i slovenštiny)

1. změna *g* > *γ* > *h* - jen v čs. a hluž.
 - př.: čes. a hluž. *noha*, čes. *hlava*, hluž. *hłowa*
 - v pol. a dluž. *noga*, pol. *głowa*, dluž. *Głowa*

2. depalatalizace retnic před původním *e* - jen v čs.
 - př. čes. *peče, беру, veze, mete*
 - pol. *piecze, biore, wiezie, miecie*
 - dluž. *pjaku, pjacoš*
3. změna *ř* > *ř* - jen v češtině a polštině
4. depalatalizace slabik *d'e, t'e, n'e* (*n'ebud'et'e* > *nebudete*)
 - v češtině mimo moravskoslezská - lašská nářečí
5. změna *dz'* > *z'* za původní *dj*
 - jen v češtině,
 - př. psl. a stč. vývoj *medz'a* > *mez'a* > *mezě*